

LETO XXIII. Štev. 251

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
»LJUDSKA PRAVICA«
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
Leta izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

Moč človeštva

Danes praznujejo po osem letu Dan Zdrženih narodov. To je pomemben datum v zgodovini človeštva. Od prvotnih 51 držav se je Organizacija združenih narodov mogočno razvila in je danes v njej že 82 držav. To je v pravem smislu besede svetovni parlament.

Ta parlament sicer nima nobene izvršne moči, zato pa ima tem večjo moralno avtoriteto in pravo v tem sta moč in ugled te edinstvene organizacije. Če bi se ta organizacija naslanjala na surovo silo, ne pa na moralna, etična in človečanska načela, bi kaj kmalu izgubila svoj raison d'être. Že svedska, oziroma madžarska kriza bi jo bila podrla.

Zdrženi narodi so desetkrat več kot nekdanje Društvo narodov. So univerzalna organizacija, ki združuje skoraj vse narode, vse kontinente, vse narode, vse rase in vse kulture. Delegati v njej resda branjijo stališča svojih vlad, vendar pa se vsa ta očasih tudi nasprotujoča si stališča zlivajo v bistvo le o neko celoto, o težnjo, da bi temeljna vprašanja urejali po etičnih načelih, ki jih pripozna vse človeštvo.

OZN je velika moralna sila. Danes predstavlja in posebej moč človeštva, svetovno jaonost, tisto, kar čutijo najširše množice, kar čutijo kmetje na Malabarški obali, dtnarji na južnoameriških farmah, delavci v evropskih in ameriških tovarnah, izobraženci v Afriki, pa tudi prebujajoči se narodi na azijskem in afriškem kontinentu. To je tista sublimirana začetna pravica in moč, ki se razvija v človeški duševnosti neodvisno od trenutnih političnih režimov, neodvisno od posameznih, izoliranih gospodarskih, geografskih in drugih momentov. Pravo zato, ker predstavlja OZN do sedaj najpopolnejšo in najširšo tribuno svetovne jaonosti, prav zato je njena moč tako velika. Če bi šlo le za akademske razprave, ali če bi neki pelesili uspelo dokončno prikleniti nase večjo skupino držav, tedaj bi ta organizacija kmalu zdrknila na raven Društva narodov in palača ob East Riverju, kjer je njeno središče, bi kmalu nehala biti simbol teženja vsega človeštva.

OZN je steber miru, svetilnik človeštva, kažiopot v bodočnost. V vseh teh treh aspektih se je že uveljavila. V svojih dvanajstih letih je prehodila ogromno pot. Od ustanovne listine, ki je bila proglašena in uveljavljena pred dvanajstimi leti, pa vse do danes je njen razvoj ogromen. Kumovala je ustanovitvi novih držav. Libija je najboljši tipičen primer za to. Zaščitila je interese še nerazvityh in komaj prebujenih narodov. Posredovala pa je tudi v kočljivih situacijah, ko je kazalo, da je svet že spet na robu propada in je le odločna in

brezkompromisna intervencija OZN izšla človeštvo pred novo, še hušjo katastrofo. Vselej je OZN opravila svoj obstoj, utrdila zaupanje širokih množic v mirni, nepretrgani, napredni razvoj človeške družbe in si s tem ustvarila tak kapital, tak ugled, kot ga ni doslej uživala še nobena politična organizacija na svetu. Nekoliko simbolično bi lahko rekli, da je ideja OZN doživela svojo drugo pomlad. Iz kapitala, ki si ga je ustvarila takrat, črpa se danes. Francozi, ki so pred leti samozavestno razglašali, da se OZN nima kaj otikati v alžirsko vprašanje, so lani brez posebnega odpora priznali, da ima tako velika mednarodna organizacija moralno pravico, da jim osaj soetuje to ali ono rešitev. Na OZN se obračajo zdaj vse države, velike in male. Mnoge jo izkoriščajo kot propagandno tribuno, vedno več pa jih išče pri njej tudi dejanske pomoči, nasvetov, priznanja, pravice. Sirski primer je najnovejši med njimi. O sirski pritožbi zaradi zbiranja turških čet razpravljajo v Generalni skupščini prav te dni. Tako se bo ves svet seznanil z najnovejšim stvarnim razvojem na Bližnjem vzhodu, ga ocenil in presodil. Sirija apelira na OZN v imenu miru in mirnega sožitja med narodi in državami. In prav to dokazuje, da imajo tudi male države, ki so bile še pred desetimi leti drobšč v računih pelesil ali številni člen v tem ali onem glavnem aparatu, zdaj svoje lastno mesto v OZN in svojo težo.

V marmornati palači ob East Riverju se ni vse tako spetlo, kot je videti od zunaj. Se v zadnjem času so se pomnožila znamenja, ki vzbujajo sum in dvom o ukrepih, ki jih snujejo eni in drugi pod njeno streho. V mislih imamo predlog, naj bi Južni Vietnam in Južno Korejo sprejeli v mednarodno organizacijo. Gotovo bi s tem ne bilo zadosteno ne občečloveškim moralnim načelom, ne načelom pravičnosti in objektivnosti, ne načelom nacionalne integritete. Južni Vietnam ne more predstavljati vsega Vietnama, Južna Koreja ne vseh Korejcev. To je tako jasno, kot je jasno in očitno, da zahodnomeksiška republika ne more govoriti in odločati v imenu vseh Nemcev. Prav tako kot ne morejo ubežni generalni na Tajvanu govoriti v imenu vseh šest sto milijonov Kitajcev.

To so temni oblaki, ki so se prikrajali nad peličastno stavbo OZN. Ali jih bo sveži peter novih, mladih sil prepodil in ljudem s tem znova utrdil vero v naš prv svetovni parlament? Če ne danes, se bo to zgodilo jutri, ker skupni interesi in skupni razvoj v svojem končnem cilju ne more videti ne priznati nobenih razlik ne med ljudmi ne med narodi. M. O.

ZAKLJUČEK DRŽAVNIŠKIH RAZGOVOROV V ATENAH

Zgledna koeksistenca dveh sosednih dežel z različnim družbenim redom

Atene, 23. okt. (Tanjug). Politični razgovori jugoslovanske in grške vladne delegacije, na čelu s podprednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in premierom Karamanlisom so bili danes končani. Izmenjava mnenj med državniški obeh dežel je prispevala h konstruktivnim sklepom in utrdila prijateljstvo med Grčijo in Jugoslavijo.

Odkritost in iskrenost sta bili značilni za razgovore vodilnih političnih osebosti Grčije in Jugoslavije. Predstavniki obeh dežel — ki so se sestali v času, ko razmere na Srednjem vzhodu groze z nadaljnjo zaostritvijo — so v teku razgovorov prišli do občutnega zblizanja gledišč tako v presoji položaja na tem področju, kakor tudi v iskanju miroljubnih rešitev. Zainteresiranost obeh vlad za

ve druge dežele. Grčija v Atlantiskem paktu in Jugoslavija, nevezana za obstoječe bloke, dokazuje na primeru svojih odnosov — poudarjajo v krogih grške vlade — moč koncepcije o aktivni koeksistenci in miru.

V okviru razprav o mednarodnem položaju so se grški in jugoslovanski državniški razgovorjati tudi o sodelovanju v Balkanski zvezi. Ugotovili so, da praktično uveljavljanje trojnega sporazuma

v prostorih veleposlaništva sprejem. Ob tej priložnosti je podpredsednik Kardelj izročil grškim državnikom visoka jugoslovanska odlikovanja in osebna darila.

Nocoj se je vrnil v Atene kralj Pavel in bo jutri sprejel podpred-

sednika Kardelja, ki bo pri njem tudi na kosilu. Tako bo zaključen uradni del obiska podpredsednika Kardelja.

Pojutrišnjem bo Edvard Kardelj krenil na krajše potovanje po Grčiji.

PREDSEDNIK TITO OB DNEVU OZN

Mir in sodelovanje poglobilni nalogi OZN

Beograd, 23. okt. (Tanjug). Predsednik republike Tito je dal ob Dnevu OZN na prošnjo direktorja informacijskega centra OZN v Beogradu Milana Hofmana tole izjavo:

Trdno sem prepričan, da bo najbolje ustrezalo ciljem in načelom OZN, če ob dvanajsti obletnici te organizacije poudarim, da vsa svetovna javnost in narodi vseh dežel pričakujejo, da se bo OZN orientirala predvsem na obravnavanje razorožitvenega problema in na odstranitev sedanje napetosti na Bližnjem in Srednjem vzhodu, ki zbuja zaskrbljenost sveta spričo nevarnosti novega oboroženega spopada, ki bi se utegnil spreminiti veliko katastrofo.

V zamotanih in neurejenih povojnih mednarodnih razmerah so nastajali razni pereči mednarodni problemi in med njimi so bili posamezni uspešno urejeni. Ureditev razorožitvenega vprašanja pa je za ohranitev miru na svetu izredno važna. Toda v zvezi s vsem dosedanjim poskusom in večletnim pogajanjem to vprašanje žal niti delno še ni urejeno in terja, da mu OZN prisodi največji pomen.

Menim, da so vzroki tega pojava predvsem v načinu, kako so se lotevali pogajanj o razorožitvi, in v tem, da so ta pogajanja potekala istočasno s tekmovanjem v oboroževanju. Zato se je svet zdaj znašel pred alternativo: ali opustitev tekmovanja v oboroževanju ali pa nadaljevanje tega tekmovanja s potencialno nevarnostjo medsebojnega totalnega uničenja. V naših časih atomskega orožja in medkontinentalnih raket bi bila vojna v pravem pomenu besede samomor. Nobena dvoma torej ni, da se splošne koristi vsega sveta glede razorožitve dočela skladajo z nacionalnimi koristmi vsake posamezne dežele.

Zato menim, da je skrajni čas, da vesele, ki so najbolj odgovorne za razorožitve, spoznajo, da je moč stvarne uspehe na tem področju doseči samo s kompromisi in medsebojnimi koncesijami. Istočasno si morajo na obeh straneh prizadevati, da se zboljšajo stiki med Vzhodom in Zahodom in odstrani sedanje nezaupanje na svetu. To bi vplivalo, da bi določeni ukrepi, glede katerih je bilo doseženo načelno soglasje, ne vezali pogojno z ureditvijo tistih strani razorožitve, v katerih se gledišča ne ujemajo, kakor tudi z vprašanji, ki niso v neposredni zvezi z razorožitvenim problemom.

Človeštvo, ki je zelo v skrbeh spričo čedalje hušega tekmovanja v oboroževanju, po pravici pričakuje od OZN, da bo ukrenila vse, kar je v njeni moči, da se doseže ureditev razorožitvenega vprašanja na obojestransko sprejemljivi podlagi. Samo tako je moč utrditi mir na svetu in poglobiti enakopravno mednarodno sodelovanje. To pa sta najvažnejši nalogi Organizacije združenih narodov.

Državniški obisk v Atenah (od desne proti levi): grški ministrski predsednik Karamanlis, Edvard Kardelj in zunanji minister Averof

varnost na Srednjem vzhodu in na Balkanu in težnja, da bi prispevali k stabilizaciji v tem delu sveta, ju je združila v vrsti vprašanj. Obojestransko koristi miru in miroljubnega sodelovanja so dale pečat razgovorom, s čimer je grško-jugoslovansko prijateljstvo postalo čedalje pomembnejši element stabilnosti v odnosih, ki daleč presegajo okvir dvostranskih odnosov.

Med jugoslovansko-grškimi razgovori je bilo večkrat poudarjeno, da sta duh sodelovanja in sorodnost idej, po katerih se obe vlagi ravnata v prizadevanjih za udržitve miru, živ primer aktivne in miroljubne koeksistence. Razlike v družbenih sistemih in v obravnavanju nekaterih vprašanj mednarodne politike niso ovira za zblizanje, če obstojajo sorodni interesi in če se, kar kažejo grško-jugoslovanski odnosi, spoštujejo načela suverenosti, neodvisnosti in nevmešavanja v notranje zade-

zdaj onemogoča cel kompleks vprašanj na Srednjem vzhodu, med njimi tudi vprašanje Cipra.

Predstavniki obeh vlad so izrazili zadovoljstvo ob obisku podpredsednika Kardelja, tako zaradi doseženih uspehov, kakor tudi zaradi obojestranskega prepričanja, da so atenski razgovori odprli nove perspektive razvoju prijateljstva med Grčijo in Jugoslavijo.

Danes opoldne je bil podpredsednik Kardelj s soprogo in spremstvom gost na kosilu, ki mu ga je v Pireju priredil zunanji minister Averof, zvečer pa je bila v Atenah svečana večerja, ki jo je podpredsednik Kardelj priredil na čast premieru Karamanlisu in članom grške vlade. Zatem je bil

S KONGRESA DELAVCEV NA PODROČJU PREVENTIVNE MEDICINE

Skrb za odstranjevanje vzrokov in zdravljenje posledic Kongres je pozdravil predsednik odbora za socialno politiko ZIS Moma Marković

Beograd, 23. okt. (Tanjug). — Danes se je začel v Beogradu tretji kongres delavcev na področju preventivne medicine, na katerem bodo obravnavali probleme zaščite zdravja mladine, preventivno delo zdravstvene službe in pomen zdravstvene vzgoje v zaščiti zdravja. Kongresa se udeležuje 2.000 delegatov.

Kongres je začel predsednik Zveze zdravniških društev Jugoslavije dr. Branko Zogović. Sledilo je več pozdravov. Med drugimi je pozdravil kongres v imenu pokrovitelja in Zveznega izvršnega sveta predsednik odbora za socialno politiko ZIS Moma Marković. Čestital je delavcem za zaščito ljudskega zdravja k uspehom, ki so jih dosegli v preprečevanju obolenj in odstranjevanju vzrokov bolezni, ter jim želel mnogo uspehov v izpolnjevanju nalog, o katerih bodo razpravljali na svojem kongresu.

Moma Marković je poudaril, da smo v naporih za zaščito ljudskega zdravja dosegli pomembne uspehe. Na torišču zaščite zdravja pa nas čakajo še zmerom velike naloge. Dovolite mi,« je rekel Moma Marković, »da se dotaknem enega izmed problemov naše zdravstvene službe, namreč razmerja med

tako imenovano kurativo in preventivo. Dokler bo preventiva zgolj stvar preventivnih ustanov in preventivnih delavcev, ne pa vsebina in metoda dela vseh zdravstvenih ustanov, bo naša zdravstvena zaščita nezadostna in neučinkovita.

»Naše zdravstveno službo čakajo velike in raznolike naloge, od propagandne in vzgojne dejavnosti do obravnavanja raznih konkretnih zdravstvenih problemov. Te naloge bomo izpolnjevali čedalje laže, ker se naš materialni položaj nenehoma boljša,« je rekel Moma Marković na koncu svojega pozdravnega govora.

LEPI USPEHI ZA ZAŠCITO ZDRAVJA MLADINE

Kongres so pozdravili tudi tuji delegati, med njimi predstavnik svetovne zdravstvene organizacije dr. Rickers ter predstavniki Poljske, Češkoslovaške, Švedske

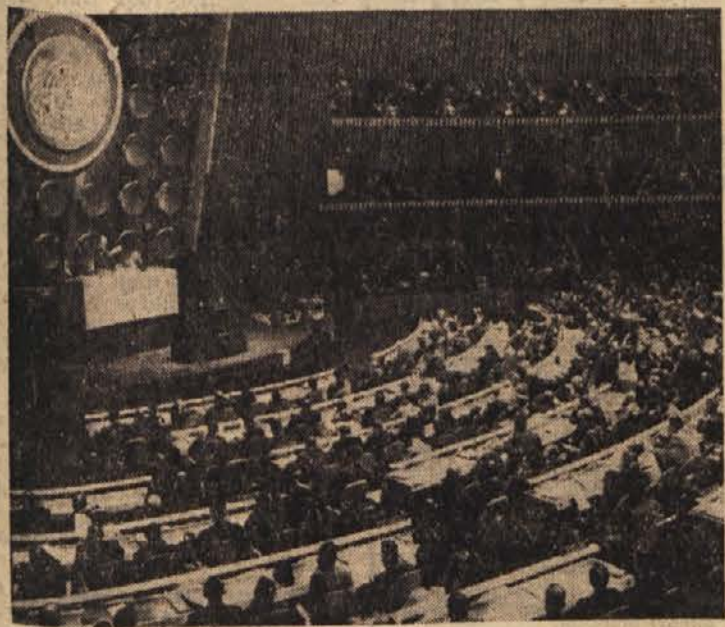
in Norveške. Po pozdravnih govorih so udeleženci kongresa poslali predsedniku republike Titu pozdravno brzojavko, v kateri se mu prisrčno zahvaljujejo, da je prevzel pokroviteljstvo nad kongresom, in mu obljublajo, da se bodo tudi v prihodnje kar najbolj potrudili v nadaljnjem delu za zaščito in zboljšanje ljudskega zdravja.

V nadaljevanju dela kongresa je podpredsednik Druženja za preventivno medicino Zveze zdravniških društev Jugoslavije dr. Radomir Gerić prebral referat o problemih zaščite zdravja mladine. Tudi na tem področju so dosegli naši zdravstveni delavci lepše uspehe. To je posebno važno, saj odpade od skupnega števila prebivalcev Jugoslavije na otroke in mladino do 19. leta kakih 40 %.

Kongres bo nadaljeval delo po sekcijah.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 24. oktobra
Pretežno do spremenljivo oblačno. Temperature ponoči med 3 in 8, v Primoreju 12, najvišje dnevne temperature do 15 stopinj C.

Zbori proizvajalcev pri občinskih odborih bodo organi, prek katerih bodo delavci in kmetovalci neposredno vplivali na gospodarsko politiko komun (Iz »Proglasa« SZDL Jugoslavije)

Mostovi vežejo bregove

Mrzlo je oblo jeklo. Mrzlo. Otroška roka tipa hrapavo površino; gladi železo na drobnem srcu, ki je na rdeča lčka vrglo nerazumljivo senco. Očke gledajo, kar doslej še niso videli. Usteca molče.

Svečan in krut je ta trenutek. Prstki so hoteli na pobočjih Rombona brati jagode. Črne jagode, po katerih ostanejo zobki črni, jagode, ki so sladke in ki jih daš kar zvrhano žlico v usta. Prstki pa so otipali sled vojne. Tujo sled. Srečanje komaj začetega življenja s surovo pretoklostjo mine v rahlem strahu, ki ga otroška duša še ne dojame. Po vendar: ta pogled nekaj zaznava. Strah je stopil tokrat pred radovednost. Izraz tesnobe ždi v zenicah. Naselila se je v njih. Prav takšna je kot tedaj sredi noči, ko ne občutijo bližine toplote maminih skrbnih rok, ki bi jih pobožale in potolažile.

Zbrale so se misli v drobnih glavah.

— Saj to je klobuk. Čuden klobuk. Težak. Očkov klobuk je bolj mehak.

Roke dvigajo čelado in se mučijo, da bi jo poveznile na mehke lase. Težak klobuk. Očke gledajo železni rob nad glavo. Roke so prešibke, da bi ga oddržale. Mrzlo oblo jeklo zdrzne mimo otroške glave in votel zvok brž zamre. Tedaj so očke zajokale.

— Grdi klobuk. Ne maram ga. Očka nosi drugačen klobuk. Lep je očkov klobuk.

— Očka, hočeš grdi klobuk?

Očka je nosil grdi klobuk. Pritiskal ga je na teme in mu branil čelo. Sklanjal je glavo pred usodo.

Tuja čelada je ležala pred otroškimi nogami.

Zavržena! — Očka jo je pobral in obesil na klin pod ostrešje.

Otroške očke ne vedo, da je to najboljši surov ep na svetu. Ne bi razumele te povesti. Čez nekaj let se jih bodo učili. Tedaj bo morda grdi klobuk v areni miru, ki ji poskušamo zidati streho, le odgovor zgodovine...

Trnov, strm svet pod Mangrtom. Silen, poraščen hrbet Rombona. Kot spačena grba ždi nad sotesko. V sebi skriva žilo v živi skali, ki jo moči kristalna voda. Njena soseda je cesta, ki zveržena hiti v tujo deželo.

Koritnica.

Sumi. Ne, šepeta. Tiho, glasno, bučeče.

Takrat, ko je bučna, nekaj hoče: hoče, da bi jo ljudje pustili teči.

— Saj tečem. Tečem kot čes! Hočem, da ne bom pregrada hotenj, hočem, da se ne bom nikdar več mešala s krvjo.

Mostovi nad njo vežejo bregova. Včasih sta bila to dva svetova. Drug drugemu sta pošiljala hotenj in goste. Zdaj so mostovi povezali ta svet, na katerem so grdi klobuki nihali na znamenjih nad svežimi rušami.

Presurova povest zgodovine.

Grozečo vodno silo je človek ukrotil. Nadel ji je spono: izkopal, razširil in utrdil struge, v kateri mu pokornjene vode dajejo svetlobo.

Spone so rjavale od znoja in ne zaman. Človek je vedel — zakaj.

Na svetu je vsak kos zemlje krvav. Svinec seka vene. Zakaj?

Človeštvo ni ukročena reka. Človek ne mara spon.

Zato kri teče in bo tekla.

Peščica ljudi poveljuje topovom. Svinec seka vene. Kako grozeče! — Struga Koritnice, Soče, Rena, Labe, koliko strug je še rek in potokov, po katerih je tekla kri vojakov.

Krvava reka Koritnica. Kako surovo.

Trda je tod zemlja. Tako neznamenit je človek pred temi mogočnimi skalami

in goji spoštovanje pred brezni, ki skrivajo svoje dno. Hlad je v teh soteskah, hlad kot v grobnici.

LEGENDA IN RESNICA MARSA SMRTI

Bilo je pred davnimi leti... Napoleonovi trobentači so trobili generalni marš. Osvajanje jih je privedlo med te skale. Vojska je po zmagah hodila za svojimi generali. Hodila je tudi pred njimi. Utrujena, pijana osvajanj. V deliriju zmagovalstva je puščala za seboj opustošene doline in se vracala domov.

Domov? Kako ta misel prijetno dé. — Domov! Vsaka stopinja v prahu, vsak krik, vsak grob, vsaka noč in smrt je vodila bliže domu.

Tod brezna skrivajo svoje dno

— Zakaj sem vendar prišel na to zemljo? Kaj mi je storil človek za plugom, zaradi katerega sem moral sam zapustiti plug in vzeti meč? Sem res samo zato na tej zemlji, da ubijam?

Prepovedane misli Napoleonovega grenadirja.

Prišli so med te skale na naši zemlji. Prišli so na trdo zemljo. Med brezna, na svet pod Rombonom. Pot navkreber jim je zmučila telesa. Monotona skala jim je ubila duha. Ožgana zastava je bila njihov vodnik. Sledili so ji. Sklonjenih glav. Pete pred njimi so se vlekle in izginjale.

Noč je bila tako temna kot brezno Koritnice. Korak kolone živih mrličev ni slišal trobent. Korakali so domov pijani krvi. Domov.

— Nočemo slišati teh zvokov. Te trobente in ti bobni so nam uspavali zavest, ko smo z bajoneti pobijali vse živo pred seboj.

Poslušali so šum reke pred njimi. Ren? Seina?

Ren, Seina! Domovina?

Pete so izginjale. Tema brezna je pogoltnila vojsko.

Se danes se v teh krajih ob bovski Koritnici spominjajo ljudje dogodka, ki kot usno izročilo potuje iz desetletja v desetletje in pripoveduje, da ko se

je Napoleonova vojska umikala iz teh krajev, jo je neko črno noč pogoltnilo brezno. Brez krikov so na smrt utrujeni vojaki padali v sotesko. Brez besed so našli svoj grob. Sele konji so s hrzanjem in z zamahi s kopiti nad robom brezna opozorili, da je vojska sledila zastavi.

Grobovi niso bili drug drugemu v napoto.

To je bilo pred davnimi leti...

...ko so Francozi prav tod začeli plesti svoja kamnita gnezda, iz katerih so štrlele topovske cevi.

Koritnica je tekla in merila čas. Odmerila ga je.

Ta gnezda, to delo neznanih francoskih grenadirjev, ki so kdo ve kod našli svoj zadnji počitek, so še zdaj vidna. Stoletja sicer polagoma brišejo nekdanjo moč, ki pa se je ugonobila na teh in drugih skalah.

KAMEN NE POŽENE KORENIN

Pred mostom pri trdnjavi na Ključah, kjer cesta zavije hitreje pod Mangrt, njena mlajša sestrica pa tja v Koritnico, je zabita v skalnato steno vrsta železnih stopnic. To so železni okviri, ki so jih pred petinštiridesetimi leti Avstrijci zabetonirali. Stopil smo na te stopnice in ugotovili, da imata tudi beton in železo sovražnika. To nista samo ogenj in potres, temveč čas, ki vztrajno razjeda in rahlija to pot, ki je vodila k trdnjavi Fort Herman.

Pustimo stopnice. Sli smo skozi približno sto petdeset metrov dolg, v živo skalo vklesan hodnik in stopamo po cesti, ki jo je porastel mah. Mah je lep, zelen, kot žamet. Morda nikjer ni tako lepega mahu. Tega je zalival znoj ujetnikov, ko so z golimi rokami in

Nikogar ni tod. Zivi le spomin, ki ga najdeš, če pobrskaš po tleh.

Tri leta so pod Rombonom topovske cevi lajale druga na drugo. Ves svet je čul ta lajež. Je lajež za vselej utihnil?

Pravijo, kjer so ljudje, tam je toplota. Tod so bili ljudje. Vendar je

Danes je Dan Organizacije združenih narodov. Dan, ko so pred dvanajstim leti podpisali v San Franciscu Ustanovno listino Združenih narodov.

»Ustanovna listina OZN je v naših časih univerzalni izraz ciljev človeške družbe, za katerimi so stoletja težile velike civilizacije človeštva. Zato je razumljivo, da narodi vsega sveta na Dan OZN skupno znova potrjujejo vero v te splošne cilje.

Toda ta dan je priložnost za več kakor samo za izraz verovanja. Če pogledamo na svet okrog nas, z vsemi njegovimi bojaznimi in spopadi, bi lahko podozmili, ali so naši upi v napredek na poti k tem ciljem, za katere smo se zavezali bolj upravičeni, kakor so bile nade mnogih prejšnjih rodov.

Naše skupno verovanje je v zgodovini dostikrat odpovedalo...«

(Iz poslanice Daga Hammarskjölda)

nekaj železa premagovali živo skalo. Kar reži se in piše roso, kot je včasih pil znoj.

Ce bi vprašali kamne ob tej cesti, koliko krst na hitro roko zbitih je šlo tod mimo, bi odgovorili:

— Vsak od nas bi bil lahko nagrobni kamen. Nas pa ni moč prešteti.

Cesta je nekajkrat zavila. Spretno skriva zavoj, potem pa se izgubi v grmovju. Odgrnili smo veje in s Fort Hermanom smo se pogledali iz oči v oči.

Za to trdnjavo so Avstrijci vozili iz svoje dežele neobdelane surove marmorne klade, jih z betonom in z železjem povezovali v stene, za katere so bili lastniki prepričani, da bodo kljubovali do sodnega dne. Kot pošast čepi ta Fort Herman in gnije. Bil je hladen, ostal je hladen. Fort Herman ni grel src. Ubijal jih je.

Da, gnije. Marmor iz tuje dežele ni pogoltnil pri nas korenin. Smodnikga je rušil, krogle so ga oklestile, da je začel veneti. Zdaj je Fort Herman kot zakleti grad, ki vzbuja strah. Strah zaradi tega, ker človek misli, koliko takšnih in še hujših je raztresenih po svetu. Mar vsi gnijejo? Morda jih še sade in so deležni posebne nege.

Kamen ni pogoltnil korenin. Zdaj razmetan leži in pusti mahu, da se ga oklene in uniči.

Takšen kamen naj bo naposled prahl

MRLIČI HITRO JEZDIJO

Streljaj od te trdnjave se je v prvi svetovni vojni plazila fronta. Veriga jarkov se je vlekla od Tolmina prek Mrzlega vrha in Krna čez Polonsko pobočje, mimo Bovca čez Rombon.

Cer. Rombon. Mnogi bi mislili, da v skale ni moč orati brazd. Orali so jih. Globoko so jih orali. Te brazde so postale pozneje grob. Na nobenem zemljevidu ni zaznamovan teh grobišč. Če pa je človek tu, če se zaveda, kje je, vse diši po cipresah.

Prstki so otipali sled vojne. Očke gledajo...

Te skale imajo čudovito moč. Vse je kamen. Se noč je kamnita. In če zapiha veter, žvižga, kot bi peli duhovi. Kdor izmed vojakov se zakopje v te skale, raste z njimi. Obraz mu postane kamnit. Se srce postane kamen. Neusmiljeno, kruto.

Tudi v zadnji vojni so tod odmevali streli. Debele stene starih trdnjav so ločile tuje od nas. Tokrat kamen ni pomagal. Klesali smo ga mi.

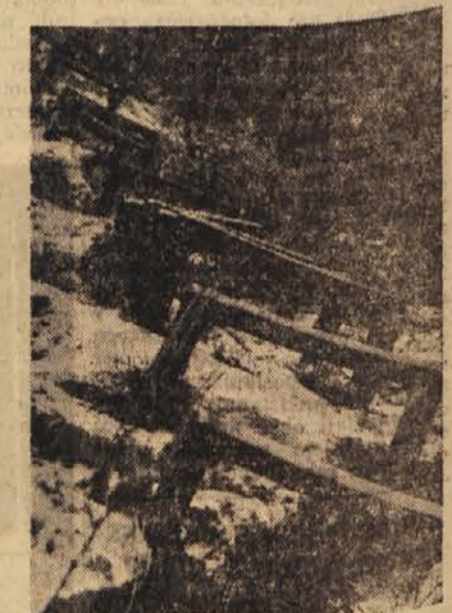
Kot da bi skale občutile, da so prišli ljudje, ki jim pripadajo, branile so jih, zvenele so kot železo in pomagale z ostrimi robovi, razpokami in s skrivnostmi ugonabljeni tuja, ki je padal, ali pa se ranjen umikal.

Skale so ostale zveste zemlji, ki so jo branile. Ostale so neomajne in po dolgih dolgih letih svobodne.

Njihov zven bo vedno zven železa.

FRONTA ČLOVEŠKEGA HOTENJA

Zdaj nimamo več čelad na glavah. Zdaj imamo roke, ki nekaj gradijo, ki se za nekaj borijo. Borijo se v naši deželi, na svetu, da ne bo več grobov, da mir ne bo premirje, temveč naš čas, v katerem bomo nekaj zgradili in ne vedno in večno rušili.

Čas razjeda beton in železo

Prva svetovna vojna je pogoltnila milijone ljudi. Povzročila je velikansko razdejavanje in revščino. Posledice druge svetovne vojne, ki je terjala doslej največ človeških in gmotnih žrtev, svet še dolgo ne bo pozabil.

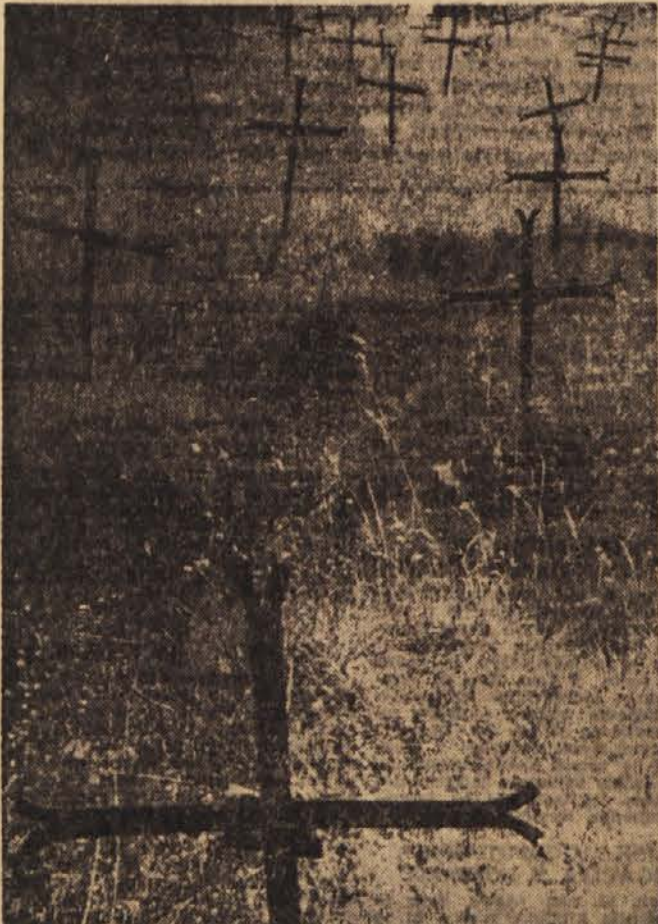
Naj bosta obe svariilo sinovom, svarilo izmučenemu svetu, ki terja mir.

Naj bo mir! Naj ima vsaka hiša dva tulca za zastavi. Enega za simbol naroda, v drugem pa naj bo zastava, ki so jo zbrali Združeni narodi. Naj vendar ta zastava odločneje zaplapola.

Otroške očke se bodo spremenile v oči. Spoznale bodo tragedijo mrzlega oblega jekla. Zavedale se bodo domovine in preprečile kopanje jarkov, ki so v brezumlju ognja bili stotisočim dom, razgrete cevi pa ognjišča.

Sla po tem mora izginiti. Hočemo bolj tople, bolj prijetne in varne domove. Gradimo jih in te bomo znali tudi vedno braniti.

Miran Sattler
foto: Lojze Jure

Znamenja med rušami

LENAŠIM MLADIM BRALCEM

Film »Lepo je biti mlad«

(In še nekaj o filmu »Ne čakaj na maj«)

Zadnje čase je največ gledalec Ljubljane privabljal film »Lepo je biti mlad«. Med njimi je bilo največ nas, študentov. Vsi smo odhajali iz dvorane razvedreni, veseli obrazov. Ta film res zasluži, da napišemo nekaj besed o njem.

Film zajema snov iz dijaškega življenja v Angliji. Dijaki so naravnost z vsemi napakami in vrlinami. Imajo orkester z mister Dinglem, ki ga vsi prisrčno ljubijo. Tudi on jih raje, jim pomaga in celo sam dela za njihove instrumente. Zaradi tega mora tudi za gimnazije. Dijaki začno stavkati, ugovarjajo neljubemu ravnatelju in nazadnje se vse srečno konča.

Film je barvan. Po tehnični in igralski strani je neoporečen. Gotovo je vsem najbolj ugaljal John Milles v vlogi Mr. Dingla. Ta se je vživel v glasbo in v dijaške probleme tako, da je prikazal izvrsten lik profesorja-glasbenika. Tudi dijaki so igrali naravno. Med njimi mi je najbolj ugaljala Faulette. Ravnatelj se mi je zdel nekoliko nepričljivi.

Ob tem filmu se človek nehoti spomni na slovenski film »Ne čakaj na maj«. Oba filma imata isti namen. Prodreti v globino dijaškega življenja in oba sta tesno povezana z glasbo. Toda kakšna je razlika med njima. Pri »Vesni« se človek resda mogoče več smeji. Toda smeji se neumnostim, ki jih počenja študenti. Ta smeh ti takoj zamre in ko odhajaš domov, ti ne ostane od filma in smeha nič. Nasprotno pa ti ostane od filma »Lepo je biti mlad« nekaj toplote, lepega, o čemer še dolgo misliš.

Ob koncu bi prosil v imenu vseh dijakov Ljubljane podjetje za dobavo filmov, da bi dobavilo namesto tolikih kavbojk in kriminalkraje več filmov, kot je film »Lepo je biti mlad«.

Jakšič Matija,
v. a. klasične gimnazije
v Ljubljani.

JANEZ
FASALEK

Atene za časa Perikleja

Ko slišimo kaj o Atenah v Periklejevem času, nam običajno stopi pred oči veličastna slika Akropole s Partenonom in Ateni no soho. Nimate pa prave predstave o mestu samem, o katerem si morda kdo misli, da je imelo snažne, gladke ulice, palače z marmornimi pročelji, parke in nasade.

Silno bi se motili, ko je pripel tuje med dolgima zidovima iz Pireja v Atene, je bil hudo razočaran. Pirej je bil lep urejeno pristaniško mesto. — V Atenah pa prava zmešnjava. Po mestu se je vila množica tesnih, umazanih in vijugastih cest. Pisatelj komedij Litzp se sicer jezi, če ni nikdar videl še Aten, si če pa, pa niso te ogrele — stor. — trmast osel če so, pa rad si ločil se, — si butast vol.

To je sicer grobo povedano, zato pa zmeraj samo še na pol resnično. Razen Akropole in javnih shajališč so imele Atene tudi v Periklejevi dobi isto lice kot po perzijski vihr. Ko so Perzijci odšli, so si zgradili prebivalci iz podrtih borne kočice in po umazanih ulicah si vsak čas lahko vi-

del domače živali, konje, osle in prašiče. Plemstvo se je mudilo v mestu le mimogrede, po večini je namreč živelo v lepih dvorcih na deželi.

Hiše so bile iz lesa in ilovice, kanalizacije in razsvetljave ni bilo. Živo sliko resničnega življenja nam posreduje prizor v Aristofanovih Osah: Sodna obravnava bo. Porotniki jo že navsezgodaj mahajo proti zbornici. Zares so med njimi sami vrli meščani Ker je tema, jim svetijo sinčki s svetilkami. Po hrupnem tlaku klopotajo težki koraki. Kar nenkrat prelomi tišino otroški glas:

»Ata, ata, drek: glejte, da ga ne pohodite!«

Ce tako gledamo na vsakdanje življenje v Atenah, šele lahko razumemo voščilo istega pesnika v Aharnajnih, ki ga izreče zbor svojemu skupemu horegu, češ če ga napadejo pijani ponočnjaki, bog daj, da bi name-

sto za kamen prijel za pravkar odloženi kupček človečnosti. Sicer pa so bili tudi Atenci dostojni ljudje. Nočne posode so praznili samo na večer in kar na cesto. Ce je koga prizadelo, so se vselej vljudno opravičili:

»Pa bi se bili umaknili!«

Za osebno življenje torej Atencem ni bilo dosti mar, pač pa za skupnost. Tu so skrbeli za dostojno in prijetno bivanje. Mestne hiše niso postavili, pač pa so obdali trg s platanami, stebri in napisli. Zakaj so živeli bolj v javnosti kot doma? Doma jih je bila sama skromnost, na zunanjo pa so ob velikih praznikih kazali ves sijaj. Teh se je namreč udeleževal celoten grški svet in pred njim so hoteli pokazati svojo veličino. Sicer pa je potekalo življenje Atencev podobno kot pri nas. Delali so, da so si zaslužili kruh. Zato je popolnoma napačno, če kdo misli, da je bilo njih opravilo le šport, upravljanje premoženja,

politika, filozofija in slovstvo. Prav malo so živeli od dela suženjskih rok. Otroci so hodili zjutraj v šolo, žene po gospodinj-skih opravkih, moške za poklicnim delom. In poklicu je bilo v helenistični dobi že okrog 179. Atenci so torej prav pridno delali. Pindar je na primer pisal pesmi le za denar, sofista Prodikos in Gorgias pa sta zahtevala od učenca po 2,700.000 din današnje vrednosti za tečaj. Pri tem sta imela vedno dovolj slušateljev in bila sta prijatelja najvišjih glav v državi. Antični Ateneec torej ni bil postopač, temveč vesten, vztrajen in podjeten delavec nič manj kot smo mi danes.

Kako naj se imenuje

Predloge so poslali:
Pušnik Vladimir, IV. r. gimn., Hrastnik —

1. Črke so zapisale
  2. Mladim srcem
  3. Ali že več
  4. Dobro je, da več
  5. Preberl, če si radoveden
  6. Vsak četrtek
- Maintinger Petja, IV. r. gimn., Brankova 9, Ljubljana —
1. Mlada brazda
  2. Pomladna pota
  3. Prvo evetje
  4. Vesna mladost
  5. Naša stran
  6. Izpod peresa
  7. Mlad svet
  8. Stran mladih
  9. Prvi koraki
  10. Misli mladih

Jenko Helena, IV. r. gimn., Sentvid nad Ljubljano —

1. Pišimo in rišimo
  2. Mi ustvarjamo
  3. Mladih src utrip
- Tonin Večeslav, Sentvid 63 = Naši mladini

Akropola

O prejšnji mladinski strani

Spoštovani tovariš urednik!

Iskreno Ti hočem povedati svoje mnenje o Tvoji prejšnji mladinski strani. Pesem »Skozi okno...« Anice Barbič je lepa. Lepa je tudi proza »V jesenski tišini« (L. K., III. r. gimn., Ljubljana). Pesem »Jeseni« Jenko Helene ni nič več zaradi tavanja, sem ter tja v stihu: ABBC, AABB, AABB in končno ABCC.

Lepo in iskreno je napisana kritika o »Pepelki« (Stekleni čevljiček). »Pesnik Sorškega polja« (prispěvek Jakoba Mullerja) je splošno znana ugotovitev, nič originalnega in nič vzpodbujajočega — saj vse to že vemo vsi. Te ugotovitve lahko najdemo v vsaki šolski knjigi. Crtica »Vrnila sem se« je precej zgrešena. Napisana je po črno-belem sistemu. Ostali prispevki so povprečni. Slika V. Pirnata »Modrijan v morskimi globlinah« je dobra, toda prekratka, kajti čuti se že konec Sicer je zanimiva, a je premalo znanstveno utemeljena. Lepo bi bilo,

če bi gledali in brali nadaljevanje »Modrijana« v drugem umetnem satelitu. Drugače je Pirnata slika najboljša pri nas v zadnjem času.

Pozdravlja Te Tvoj zvesti bralec Jože Pirc, dijak, Litostrož VIII/IV.

KNJIGA O ŽIVALIH

satelj Novak, ki nam je napisal: »Živali moje prijateljice.«

Drobne a prisrčne zgodbe so napisane čuteče in s srcem. V njih ni suhoparnega opisovanja živali, kar bi se pisatelju — profesorju prirodopisa prav lahko zgodilo. Nasprotno, njegove živali živijo in so nam blizu s svojimi dejanji in nehanji. Cutimo, kako skrbno in s kakšno vneto jih je negoval in vzgajal, pa tudi učil in kako velika in nepozabna doživetja je doživljal z njimi. Temu njegovemu delu se je pridružil tudi oče in mu je pomagal in svetoval. Tako ga je priči popeljal na poljski lov, ki je bil za dečka prav skrivnosten in nenavaden, pri čemer ga je uvajal v mnoge živalske skrivnosti. Podarjal mu je mlade želve, papige in ježa, s katerimi je doživljal obilo lepega in zanimivega. Vendar je pozneje že na lastno pest stikal za živalmi in jih nosil domov. Tako nam prav prisrčno opisuje začetno go-lobarjenje in skuhanje z divjimi in domačimi golobi. V strmih previsnih stenah se je srečal celo z planinskim prlom ter bledel »leteče dragulje«, kakor imenuje vodorce. Prav tako se ni ustrašil čmrljev in jih je junsko ogrebel v panj ter včasih posrkal iz njega med, ki so ga nabrali njegovi

drobni prijateljčki. Najprisrčnejši pa so gotovo polhi, navihani kosmatinčki in njihova šaljiva početja ter zajčki, dolgočasi prijateljci.

Pestra družba živali je zapustila pisatelju nepozabne spomine. Do njih diha njegova ljubezen in o njih je napisal knjigo, kjer spoznamo, da so živali prijateljice vsakega človeka, če jih ljubi in živi z njimi.

Jenko Helena, 4. r. gimn., Sentvid nad Ljubljano.

Pavel Mišmaš, II. letnik učiteljskega.

DVE PESMI

MIHA

Če bi bil Miha velik fant, ne bi na steno pajace risal in niti več v šolo hodil in lizike lizal in muce vlekel za rep in hodil v Tivoli na potep.

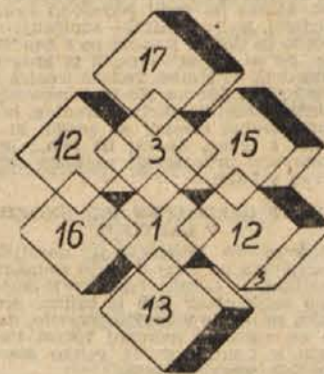
Če bi bil Miha velik fant, bi si še svečko obrisal.

KDOR IMA

Kdor ima zajčka, naj ga proda. Kdor ima racko, ali pajacka, kdor ima punčke, kdor ima žogo, naj jo proda, da bomo kupili mucu obleko, da ne bo taka tekala preko praga in taka gledala mimoidoče ljudi.

Na risbi vidite osem likov, kateri se medsebojno sečejo. V prostoru, kjer se posamezni liki sečejo, se treba vpisati primerna števila, tako da bo vsota števil v vsakem liku 21.

Liki in vsota

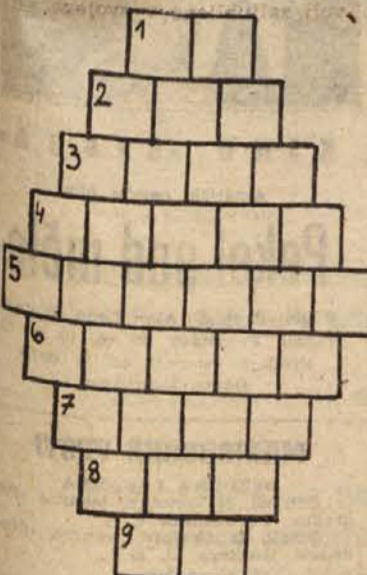

KRIŽANKA »AVTO«

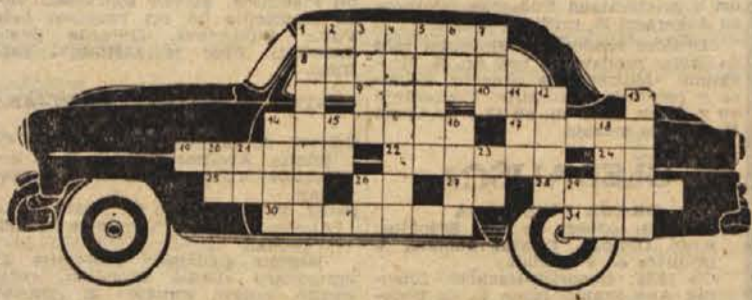
Vodoravno: 1. spored, 8. evropska država, 9. zelišče, 10. stokanje, 14. ogrožen, 17. težka vojaška vozila, 19. zbornica, 22. hitro hlapljiva tekočina, 24. osebni zaimek, 25. priimek slovenskega pesnika, 26. latinski veznik, 27. veznik, 28. čevljarški material, 30. давност, 31. del voza.

Navpično: 1. urad, 2. skrajni del polotoka, 3. zelenica sredi

puščave, 4. opazovati, 5. del živali, 6. medmet, 7. mesec v letu, 11. moško ime, 12. indijanski dolin, 13. svetlomodro, 14. mednarodni izraz za »sever«, 15. veznik, 16. nedoločni zaimek, 18. domača žival, 20. električna merska enota, 21. tako se oglašča krava, 23. kazalni zaimek, 26. glavni števniki, 29. oblika pomožnega glagola.

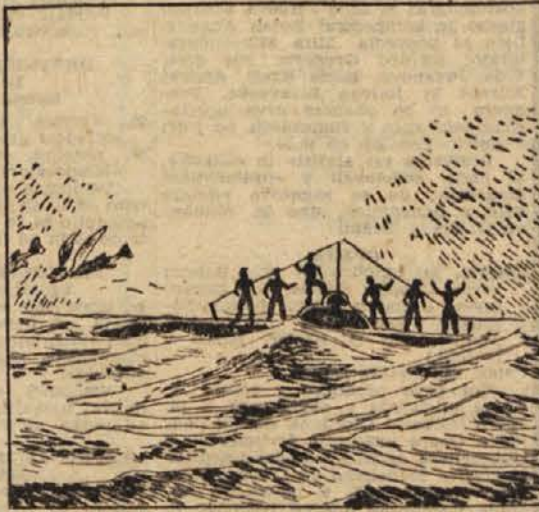
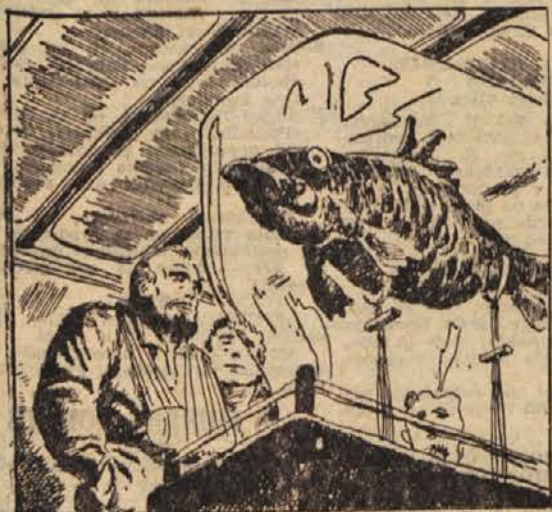

1. osebni zaimek (množ.), 2. drag, 3. pralno sredstvo, 4. lepljen, 5. mesto v Italiji, 6. moško ime, 7. orožje, 8. poseduje 9. dva samoglasnika.

Modrijan v morskimi globlinah

Riše in piše
Vladimir Pirnat dijak VII. r. gimn., Ljubljana

37. Modrijan je ležal precej časa v globoki nezavesti. Ko pa se je osvestil, so bile njegove prve besede: »Kje je fosil?« Janez mu je odgovoril: »Ni ušel. Tudi Jack je dobil poljubček. Ujel pa smo ga le.« Modrijan se je nasmehnil. Sele zdaj so se mu vračali v spomin dogodki, ki jih je preživel. »Hotel sem ga živega ujeti in ga pripeljati domov,« je dejal Modrijan.

38. Brž ko je ozdravel, je šel v kabino pogledat mrtvo žival. Bil je poln neizmernega veselja. Njegovo življenjsko delo je končano z uspehom. Ko se je vrnil k mostu, je dal povelje: »Dvig-niti se bomo nad gladino. Rad bi videl sonce.« Podmornica se je počasi dvigala. V vodi so se začeli razlikovati modrikasti odtenki dnevnih svetlobe. Ko so prodri nad morsk gladino, so globoko zadihali sveži zrak.

39. Na obzorju se je začrtala tako draga morsk obala. Blizali so se domu. Ali ni na obali nemir? Res, gotovo jih pričakujejo s strahom in nestrpnostjo. Pristali so ob obali. Zena je objela Modrijana, nato pa je ta dvignil sinčka, Janez pa svojega fantička. Ostalo moštvo — nekoč razboj-niki — pa so nemo gledali ta prizor. Niso se mogli načuditi tako prijetnemu in radostnemu snidenju.

40. Nekoč so prišli Janez, Jack in ostalo moštvo na obisk k svojemu prijatelju, k učenemu in junaskemu kapitanu Modrijanu. Ta jih je veselo pozdravil. Potem pa jih je povabil v muzej. Na vzvišenem mestu je na posebnem podstavku stal fosil, zaščiten s steklom. Stali so okrog njega v prijetnem razgovoru o tem, kako velike nevarnosti in težave jim je delal v morskimi globlinah. KONEC

RADIO LJUBLJANA

SPORED
za četrtek, dne 24. oktobra 1957
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55
5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-8.45 Naš jedilnik - 8.05 narodne pesmi - 8.35 Zabavni orkester Dunja - 8.00 Hammond orgle in klavir - 8.30 Blaž Arnič: Koncert za violino in orkester - 10.10 Operetni potpourri - 10.40 Dvajset minut z ansamblioma Victor Silvester in Charles Vanberg - 11.00 Arije iz Donizettijevih oper - 11.30 Cicibanom - dober dan! - Zlati Selikar: Palečkova Lizka - 11.45 Prvi za naše male - 12.00 Veliki zavajalni orkestri - 12.30 Kmečka univerza - 12.40 Igra celjski instrumentalni kvartet, pojeta Erika Kozoderc in Maria Lanza - 13.15 Novejšje popevke iz orkestralne glasbe - 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naš poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.00 Humoreska tega tedna - Simo Klavž: Mrljaji čakajo turiste - 16.00 2 našini in inozemskimi solisti in skladatelji - 17.10 Zbor Normana Luboffa - 17.30 Se še spominjaš? - znane a še vedno zaželeno melodije - 18.00 Radijska univerza - Valerija Oester: Dragi kamni - 18.15 Vilko Ukmar: Simfonični posmi - 18.45 Četrtekova reportaža - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 19.50 Tedenski notranjepolitični pregled - 20.05 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - Prekmurska revolucija v Kranjčevi prozi - 21.30 Bruno Bjeļinski: Godalni kvartet št. 2 - 22.15 »Po svetu jaza« - 23.00 do 23.15 in 23.30-23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. PROGRAM
14.00 Od arije do arije - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25-16.00 Igražo Pihalna godba Ljubljanske garnizije, Godba na pihalna godba Ljudske milice, 22.15-23.00 Nočni komorni koncert.

SPORED
za petek, dne 25. oktobra 1957
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55
5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-8.45 Naš jedilnik - 8.05 Jutrani divertimento - 8.00 Radijski roman - Tarasov-Rodinov: Cokolada - V. - 9.30 Dovolite, naj vam jih predstavim - Carla Boni, Gino Latilla, Ivo Robić, Lola Novaković, Doris Day, Pery Como, Zlata Gasperšič, Wolfgang Sauer, Charles Trenet - 10.10 Drobne skladbe velikih mojstrov - 11.00 Narodne pesmi raznih ljudstev - 11.30 Za dom in žene - 11.40 Ansambel Mojmirja Sepeta in trio Boruta Lesjaka - 12.00 Opoldanski koncertni spored - 12.30 Kmetijski nasveti - Jože Kregar: Korček in drugo zimsko cvetje - 12.40 Igra vam kmečka godba p. v. Silva Tamšeta - 13.15 Od arije do arije - 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Maca Kalin: Tonček je dobil nove čevlje - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Iz svetovne književnosti - Legenda o planini Tan-Vin - 16.00 Mojstri koncertnega odra - 30. oddaja: Friedrich Gulda - 17.10 Od polke do calypsa - 18.00 Iz naših kolektivov - 18.30 Pevsko društvo »Slavček« iz Trbovelj p. v. Jožeta Skrinarja poje umetno in narodne pesmi - 18.50 Družinski pogovori - Helena Puhar: Najstarejši otrok v družini - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame. 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Obiek v studiu 14 - Plesni orkestra Ljubljana, dirigent Bojan Adamič - 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled - 20.30 Pogled v orkestralno ustvarjanje Johanna Sebastiana Bacha (glasbena oddaja s komentarjem) - 21.15 Oddaja o morju in pomorskih - 22.15 Trije vam žele prijeten počitek - 23.00-23.15 in 23.30-23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. PROGRAM
14.00 Odlomki iz simfonij in koncertov - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Razgovori z volivci - 15.25 Operetna glasba - 15.55-16.00 Ljubljanska kronika - 22.15-23.00 Nočni koncert.

Delavski svet
TOVARNE LEPENKE V TRŽIČU
razpisuje naslednja službena mesta za
šefa računovodstva
z ekonomsko fakultetno izobrazbo in 2-letno samostojno računovodsko prakso, ali srednjo ekonomsko šolo in najmanj 5-letno prakso kot samostojni računovodja.

tehničnega obratovodjo
s strokovno izobrazbo Industrijske papirniške šole in petletno prakso ali najmanj 6-letno prakso v izdelavi lesovinske lepenke.
Interesenti naj se takoj prijavijo pisмено ali osebno pri upravi podjetja. Plača po tarifnem pravilniku.

Večje industrijsko podjetje
V OKOLICI LJUBLJANE
sprejme v službo
pomočnika glavnega računovodje
Pogoji: ustrezna izobrazba in praksa. Družinsko stanovanje zagotovljeno, nastop službe po dogovoru.
stenodaktilografko
z ustrezno izobrazbo in prakso. Nastop službe takoj oziroma po dogovoru. - Za stanovanje zagotovljena samska soba. Naslov se poišče v oglašnem oddelku LP. 3474

RAZPIS
Komisija za razpis mest direktorjev in poslovodij ObLO Izola razpisuje po 90. členu Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrti (Uradni list FLRJ št. 51/53) in 10. členu Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34/55) naslednja delovna mesta za:
1. Direktorja gradbenega podjetja »Gradbenika«
POGOJI: gradbeni inženir ali tehnik s pooblastilom in 10-letno prakso na vodilnem mestu stroke.
2. Direktorja obrtnega gradbenega podjetja »Obnova«
POGOJI: gradbeni inženir ali tehnik s pooblastilom oziroma strokovni uslužbenec ustrežajoče stroke z uspešno večletno prakso na vodilnem mestu.
3. Poslovodja mizarske obrtne delavnice »Namos«
4. Direktorja mestne Pekarne
5. Upravnika gostišča »Turista«
6. Upravnika gostišča »Ljudska menza«
Pod točko 3, 4, 5, 6 se zahteva visokokvalificiran delavec iz ustrezne stroke z uspešno večletno prakso na podobnem vodilnem mestu.
Pravilno kolkovano prošnjo z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovni usposobljenosti in navedbo dosedanjih zaposlitev dostavite ObLO Izola do 30. oktobra 1957.

AVTOPODJETJE »SLAVNIK« — KOPER
proda
OSEBNI AVTO
znamke »Humber«
jakost motorja 90 KS, število sedežev 8. Karoserija je zaprta, nova, izdelava »Slavnik«.
Osebni avtomobil je v zelo dobrem stanju in tudi cena je ugodna.
Interesenti si lahko ogledajo vozilo v Kopru pri Avtopodjetju »Slavnik«.

»TARA«
podjetje za promet z gradbenim in tehničnim materialom
BEOGRAD, DUNAVSKA 21
razpisuje
natečaj za
1. pomočnika glavnega direktorja za komercialno poslovanje
2. direktorja poslovalnice za vodno-inštalacijski material
3. direktorja poslovalnice za elektrotehnični material
POGOJI: za osebo pod 1. - ekonomska fakulteta s triletno prakso na vodilnem delovnem mestu v trgovini ali srednja ekonomska oziroma nje enaka šola s šestletno prakso na vodilnem delovnem mestu v trgovini; za osebo pod 2. in 3. - ekonomska fakulteta ali srednja strokovna izobrazba s petletno prakso na vodilnem mestu v trgovini ali nižja strokovna izobrazba z osemletno prakso na vodilnem mestu v trgovini.
Pod 2. in 3. je potrebno popolno poznavanje celotnega poslovanja navedenih strok.
Plače po tarifnem pravilniku podjetja.
Prošnje z življenjepisom je treba poslati sekretariatu podjetja najpozneje do 1. novembra 1957.

Z izboljšanjem tehnološkega postopka pri proizvodnji
izolacijskih azbestnih plošč
»STRAGARIT«
ki so izdelane iz kvalitetnih surovin
RUDNIKA IN SEPARACIJE
AZBESTA STRAGARI
nam je uspelo doseči bistveno
ZNIŽANJE
CEN
Sedanje cene:
debelina 0,3 do 1,0 mm 540 din
debelina 1,0 do 3,0 mm 430 din
debelina 3,1 do 10,0 mm 400 din
debelina 10,1 do 15,0 mm 600 din
NOVA CENA ENOTNA ZA NORMALNE DEBELINE 330 din.
Franko postaja kupca-zastopnika
Naročila sprejemajo glavna zastopstva za prodajo:
V Ljubljani, »Tehnometal«, Titova 26,
V Beogradu, »Tehnohemija«, Karadjordjeva 44,
V Zagrebu, »Milnoopskrba«, Matičeva 2
V Sarajevu, »Jugoazbest«, Ulica JNA 83
ali pa Rudnik azbesta Stragari, NR Srbija in
Tovarna papirja Količevo pri Domžalah, LRS.
Proizvodnja »stragarita« je pod stalnim strokovnim nadzorstvom
Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij LRS, Ljubljana.
AZBESTNA IZOLACIJSKA PLOŠČA »STRAGARIT«
je naš novi splošno uporabni industrijski proizvod. Nenadomestljiva je zlasti kot tesnilni material za pline pri visokih temperaturah, za tesnjenje parnih kotlov, turbin in črpalk, za spojnice in zavore, kot tesnilne plošče za visoki pritisk, za elektroizolacije, za telekomunikacijske naprave itd.
V vseh trgovinah s tehničnim materialom zahtevajte le
AZBESTNO IZOLACIJSKO PLOŠČO »STRAGARIT«
PO ZNIŽANI CENI!

VESTI IZ KRANJA
Četrtek 24. oktobra ob 16 in 20. L. Bobbi: »Družina Blo«, komedija. Govorjenje Sentjakovskega gledališča iz Ljubljane.
Prodaja vstopnic v Prešernovem gledališču.
KINO
»STORŽIČ: slovenski film »Ne čakaj na majo«. Predstava ob 16, 18 in 20.
Z BLEDA
Francoski film »Edvard in Karolina«. V glavni vlogi Daniel Geiin in Anne Vernop. Predstava ob 20.
Vesti z Jesenic in okolice
»RADIO: italijanski barvni film »Giuseppe Verdi«. V glavni vlogi Piero Cressoy in Anna Maria Ferrero. Predstavi ob 18 in 20. V petek
»FLAVŽ: nemški film »Se ni prepomni«. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti sporedi.
VESTI IZ TRBOVELJ
»DELAJSKI DOM: jugoslovanski film »Ne obracaj se, sinko!« v glavni vlogi Bert Sotlar.
VESTI IZ KOPRA
GLEDALIŠČE SLOV. PRIMORJA KOPER
Četrtek, 24. oktobra ob 20.00 v Oevrki: »Mati na pogorišču«. Predstava v Kopru.
Petek, 25. oktobra ob 20.00 v Oevrki: »Mati na pogorišču«. Predstava v Piranu.
Sobota, 26. oktobra ob 20.00 v Oevrki: »Mati na pogorišču«. Predstava na Skočjeh

KMETIJSKA ZADRUGA - PIVKA
razpisuje mesto za
UPRAVNIKA
Pogoj je ustrezna izobrazba in vsaj triletna praksa v vodenju gospodarstva in kmetijstva.
Plača po tarifnem pravilniku.
Prošnje pošljite na zgornji naslov in obvezno priložite življenjepis, potrdilo o nekaznovanju, potrdilo o dosedanjem poslovanju.
Nastop službe takoj ali po dogovoru.

ZVEZA KOMUNALNIH BANK LR SLOVENIJE
razpisuje delovna mesta
instruktorjev za bančno-tehnične in bančno organizacijske posle
v komunalnih bankah LR Slovenije.
POGOJI: Večletna bančna praksa na vodilnem delovnem mestu.
Prejemki določeni po Uredbi o nazivih in plačah uslužbencev komunalnih bank - osnovna plača, položajni dodatek in dopolnilna plača.
Ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja pošljite do 10. novembra 1957 na tajništvo Zveze komunalnih bank LR Slovenije - Ljubljana, Miklošičeva 8/1.

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA TRBOVLJE-HRASTNIK
razpisuje naslednja delovna mesta za:
gradbenega inženirja
POGOJI: gradbena fakulteta po možnosti z nekaj let prakse.
pravnega referenta
POGOJI: pravna fakulteta z nekaj let prakse v gospodarski organizaciji ali sodišču.
V pošteved pridejo kandidati do 35 oziroma največ 40 let starosti.
Plača po dogovoru. Družinsko stanovanje zagotovljeno. Prošnje z življenjepisom in navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov »Uprava rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik« v Trbovljah.

Dirka za novimi CIGARETAMI

Kemiki in biologi skušajo omejiti
količine benzopirena v tobaku

Nedavno so britanske zdravstvene oblasti v posebnem poročilu ponovno opozorile na to, da je kajenje eden izmed povzročiteljev raka na pljučih. Spriče te in podobnih objav so zahtevali pridelovalci tobaka in tovarne cigaret od znanstvenikov potrdilo, da kajenje ni prav nič škodljivejše od velemestnega zraka.

Leta 1930 so našli v katranu maj nekaj sto milijonov gramov črnega premoga, pred leti pa tudi v plinih, ki nastajajo pri izgorevanju bencina, nafte in Dieslovih motorjih in tobaka, posebno snov, ki so ji strokovnjaki dali ime benzopiren. Pri poskusih na živalih je benzopiren zares povzročil rakaste bolezni. Ta snov torej pospešuje raka, vendar je človeški organizem nikoli ne dobi toliko, kot so je dali znanstveniki poskusnim živalim, saj je na primer v velemestnem zraku vdihne ko-

mač nekaj sto milijonov gramov letno. Angleški strokovnjaki so izračunali, da prebivalci angleških mest vdihnejo na leto dve sto milijonov gramov benzopirena, ki pride v zrak iz industrijskih naprav in iz avtomobilskega prometa.

Močan kadilec, torej tisti, ki pokadi dnevno po štirideset cigaret, vdihne po podatkih nekaterih inštitutov le 150 milijonov gramov benzopirena. Lahko bi rekli - pravijo angleški znanstveniki,

ki se ukvarjajo s tem vprašanjem - da kajenje in okuženosti mestni zrak v določenih okoliščinah povzročita raka. Kakšne so te okoliščine, pa sodobna znanost doslej še ni mogla povedati, zakaj za rakom na pljučih je zbolela že vrsta ljudi, ki niso nikoli kadili. Verjetno je torej individualna konstitucija kot povsod drugod tudi pri tem odločilnega pomena.

Ko je medicina pred leti opozorila na nevarnost in so kadilci zahtevali pomoč, jim je tobakna industrija postregla s cigaretami, v katerih so posebni filtri zadržali šest desetih tobaknega katrana. Filtri pa so zadrževali tudi nikotin in druge aromatične snovi, zato kadilci niso bili zadovoljni in so se spet vrnili k poprejšnjim cigaretam.

V tem je tudi vsa težava: kadilec zahteva nikotin, z njim pa pride v kadilčeva pljuča tudi del tobaknega katrana. Treba bo torej najti cigareto, ki bo dajala dovolj nikotina, hkrati pa bo zmanjševala nastanek benzopirena na najmanjšo možno mero. Ameriški kemiki so prvi sporočili, da sol, imenovana amonijev sulfat, skoraj povsem preprečuje nastanek nevarnega benzopirena. Znanstveniki pa so previdni, en sam uspel poskus zanje še ne more biti tudi upoštevanja vreden rezultat, zato številni inštituti še dalje delajo poskuse, da bi našli »razoroženo cigareto«. Za sedaj še niso odkrili snovi, ki bi zanesljivo preprečevala škodljivi učinek benzopirena.

S tem vprašanjem pa se ukvarjajo tudi biologi: iščejo tobakno sorto z malenkostno količino nikotina, seveda pa bi navzlic temu morala zadovoljiti želje kadilcev. Pravijo, da je nastanek benzopirena odvisen od temperature, pri kateri cigareta izgoreva. Z znižanjem temperature bi zmanjšali tudi možnost za nastanek škodljive snovi, zato posvečajo svoje strokovne sposobnosti cigaretnemu papirju, vlagi v cigaretah in podobnim rečem. Po vsem tem spoznamo, da morajo strokovnjaki pri »razoroževanju cigaret« upoštevati vrsto pomembnih činiteljev, ki se jih po navadi niti ne spomnimo, kadar si prižgem cigareto.

Na tisoče litrov mleka na področju 200 kvadratnih milj v angleškem Cumberlandu so zlili v kanale, da je steklo v morje, ker so ugotovili z Geigerjevimi številci, da je stopnja radioaktivnosti v mleku šestkratno presežila zdravju škodljivo količino. V cumberlandski tovarni plutonija je bil dim zaradi prehude vročine v napravah močno radioaktiven.

List za začetnike

»Maroški svetilnik« je začel izhajati pred letom dni

Vsako leto začne izhajati po svetu cela vrsta novih listov. Mnogi seveda kmalu spet utihnejo, dokaj pa jih ostane in jih ljudje sprejemajo kot samo po sebi umevne novice oziroma izpopolnitve. Prva obletnica izhajanja tednika »Manar al Magrib« (Maroški svetilnik) pa je velikega pomena, saj označuje pomembno obdobje v boju proti nepismenosti v Maroku.

Tednik, ki ga izdaja maroška zveza za temeljno izobrazbo, je namenjen tistim, ki so se pravkar naučili brati, onim, ki še nimajo dovolj znanja, da bi lahko brez težav sprejemali dnevni tisk, in tudi učencem osnovnih šol. Zato ima list tudi dokaj pisano vsebino: prinaša uvodnike in komentarje aktualnih dogodkov, čtivo za bralne ure, žensko rubriko, novice iz gospodarskega in sindikalnega življenja, kmetiško rubriko, ki prinaša v glavnem elementarne podatke o sodobnih kmetijskih metodah, kulturno rubriko in pregled najvažnejših novic v minulem tednu.

Ko so lani februarja ustanovili maroško zvezo za temeljni pouk

»DOBRO LJTO«

ANGLEZI O AMERICANIH

Američan, ki je obogatel tako rekoč čez noč, si je želel prav tako naglo pridobiti tudi kulturo, zato sta se z ženo napotila v Evropo. V Londonu je bogati Američan naletel na zelo izobraženega človeka in ga je poprosil, naj mu priporoči najboljšega angleškega pisatelja. Anglež je svetoval Shakespeara.

V hotelski sobi je Američan več ur čital Shakespeara dela, nato pa je rekel svoji ženi:

»Mary, ta William zares dobro piše. Stavim, da v vsem Connecticutu ne bi našel dvajset ljudi, ki bi lahko napisali kaj takega.«

ATATURK IN NOVINAR

Neki angleški novinar je hotel fotografirati predsednika turške republike Kemala Atatürka, pa ni mogel najti priložnosti za to. Na cesti je srečal visokega možkega, ki je bil predsedniku nenavadno podoben. Brž je stopil k njemu in ga poprašal.

»Gospod, ali bi hoteli napraviti novinarju uslugo?«

»Prav rad,« je odgovoril neznanec.

»Zelo ste podobni predsedniku Atatürku, zato bi vas rad fotografiral. Vsa reč naj seveda ostane med nama. Pripravljeno sem plačati...«

Neznanec je zamahnil z roko in rekel: »Kar fotografirajte. Kaj bi plačevali!«

Novinar je napravil posnetek, nato pa je vprašal neznanca: »In komu se imam zahvaliti za to uslugo?«

Neznanec se je nasmehnil: »Kemalu Atatürku.«

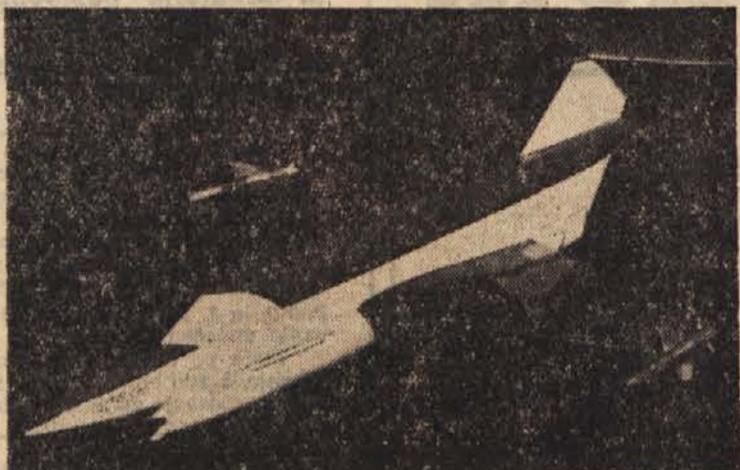

Vzporedno s kongresom poklenih bolniških sester in babe so v Londonu odprli tudi razstavo bodočim materam in drugim potrebnim organizmom kisik, ne da bi ga bilo treba poprej ohladiti. Pravijo, da je aparat zelo ekonomičen.

Potvorjeni zgodovinski učbeniki

Na zasedanju UNESCO (Organizacija OZN za umetnost, znanost in kulturo) so bili navedeni tudi podatki o učbenikih za zgodovino, zemljepis in književnost, ki so jih pregledali v deželah, včlanjenih v to organizacijo. Komisije so ugotovile, da

- na Svedskem otroci v šolah spoznavajo Pariz na podlagi fotografij, na katerih je videti poslopja, ki jih že desetletja ni več;
- je v italijanskih učbenikih zemljepisa Madžarska opisana kot stepa, pri čemer so posebej poudarjene tiste pokrajine, v katerih je zemlja že več kot 60 let obdelana;
- v italijanskih in nemških zgodovinskih učbenikih ni besedice o drugi svetovni vojni...

O svojem najnovejšem letalu »SR-177« zatrjujejo Angleži, da bo zmoglo v višini 30 km okoli 1500 milj na uro. Pravijo, da ga bo po potrebi mogoče preurediti v usmerjevano zračno prevozno sredstvo.

2.000 POTNIKOV v vseмирski ladji

ZANIMIVE NAPOVEDI
ZA PRIHODNIH 50 LET

Strokovnjak za rakete Werner von Braun, ki zdaj vodi ameriško vojaško raziskovalno središče za balistične izstrelke, je pred krat-

Blagajnik z železnimi žilci

Neki bančni blagajnik iz nemškega Wuppertala je dokazal, da ima železne žilce. Nenadoma je stal pred njegovim okencem mlajši gangster s samokresom v roki. Zahteval je 10.000 mark. »V kakšnih bankovcih želite denar?« ga je mirno vprašal blagajnik. Presenečeni gangster je odgovoril: »V stotakih.« Medtem ko je blagajnik mirno štel denar, je pritiskal z nogo na stikalo alarmnega zvonca. V trenutku so se zaprla vhodna vrata, skozi stranski vhod pa je vdrila policija in aretirala gangsterja.

kim v Huntswillu (Alabama) povedal svoje mnenje o možnostih za prodor v vsemirje. Med televizijsko razpravo z ameriškim oficirji vseh rodov vojske je dejal, da bi morali razviti tretjo stopnjo raketnega pogona in raketo opremiti s posebnimi krili, če naj bi vsemirsko vozilo s človeško posadko ob ponovnem vstopu v zemeljsko ozračje v paraboli počasi zdrsnilo proti zemeljski površini.

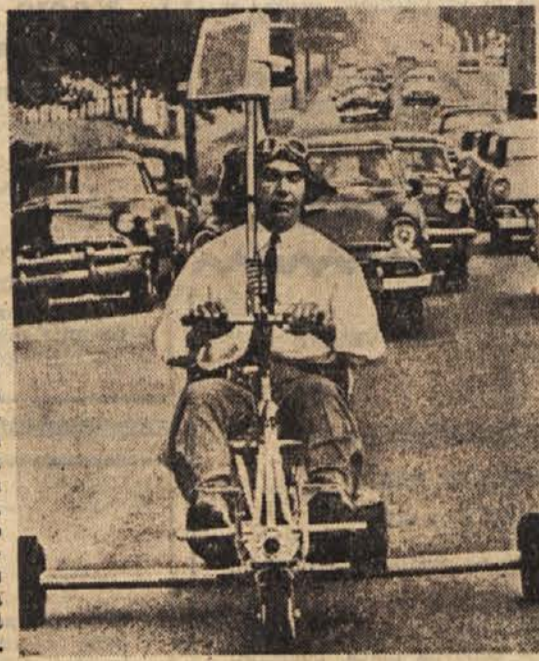
O graditvi vsemirske postaje je dejal Braun, da bi morali posamezne sestavne dele spraviti z 10 ali 15 raketami v višino 1700 km, kjer bi jih zložili. Na tej postaji bi bilo po njegovem mnenju mogoče zgraditi raziskovalne laboratorije, montirati velikanski teleskop, s katerim bi opazovali vsemirje, ter dodatno vzletno in pristajalno ploščad za raziskovalne letole manjših vsemirskih ladij na raketni pogon.

Braun je dejal, da bi s takšne vsemirske postaje lahko napravili natančne fotografske posnetke našega planeta.

Revolucijo na področju prometne tehnike je napovedal predsednik letalske družbe Rickenbacker, ki pravi, da bodo že čez petdeset let prevažale atomske vsemirske ladje po 2000 potnikov s planeta na planet, okoli leta 2000 pa bodo nekatere vsemirske ladje lahko že v določenem smislu samostojno operirale v vsemirju.

Rickenbacker je napovedal za prihodnjih petdeset let naslednji razvoj: polet čez Atlantik se bo skrajšal na dve uri, letala bodo zmogla hitrost od 8400 km na uro, rakete pa 40.000 km, z atomsko energijo bodo začeli spreminjati puščave in stepe v rodovitne pokrajine, avtomobili pa bodo imeli naprave, ki bodo preprečevale trčenje.

Ameriški konstruktor Igor Bensen je izdelal tale »le-tečiči motocikelj«, ki ga je stal okoli 3000 dolarjev. Po cesti vozi ta motocikelj le kakih 50 km, zato pa zmore v zraku 130 km na uro. Bajga ga je lahko upravljati, v primeru, da v zraku odpove motor, pa deluje rotor kot neke vrste padalo.

JAMES A. MICHENER

Sajonara

21

ROMAN

»Prosim vas,« mi je jel ugovarjati Makino. »Moja angleščina ni prida. Že tako je dovolj sitnosti.«

Zdaj je hotel Mike stopiti k dekletom iz Takarazuke, toda Makino ga je prosil:

»Mike-san, kmalu boš zapustil Japonsko. Jaz pa moram ostati tu. Prosim te, ne delaj sitnosti.«

Odnesel je krožnik, iz katerega je jedla Fumiko-san, Mike in jaz pa sva ostala, strmeča v mizo. Neprijetno mi je bilo, ker sem sedel na tleh, po japonsko, medtem ko so dekleta iz Takarazuke, ki so nama dale lekcijo, sedela za mizo, po američansko.

»Pojdva od tod,« sem rekel, toda še preden sva vstala, je dekletje v hlačah prišlo k nama, me prijazno pogledalo v oči in tiho spregovorilo. Makino je prevajal njene besede:

»Ona ne zna angleški. Zelo ji je žal, toda Fumiko-san je mlado dekletje iz slovite japonske rodbine. Pomenilo bi sramoto za vse, če bi jo odpustili iz Takarazuke.«

Lepa igralka me je proseče gledala, govoreč preko Makinoja: »Teško je biti dekletje iz Takarazuke. Me moramo ščititi druga drugo.«

Zatem se mi je nasmehnila, se prijazno priklonila in se vrnila k svoji mizi. Precéj mi je odleglo, toda zdaj je začel besneti Mike.

»Za hudiča, kaj sem pa jaz? Človek ali miš?« Odrinil je Makinojevo roko, stopil k mizi, se sklonil, prijel Fumiko-san za brado in jo poljubil, dokler ji ni zmanjkalo sapa. Zatem se je vljudno priklonil dekletu v hlačah, rekoč:

»Tudi jaz silno obžalujem, da je temu tako. Toda mi moški moramo drug drugega ščititi.« Zatem sva odšla, potem ko sva se s praga še enkrat ozrla na štiri dekleta iz Takarazuke, ki so sedela in gledala v svoje krožnike.

Ko sva se vrnila v hotel, je Mike dejal: »Dekleta niso nič kriva. Vsilili so jim trdo disciplino. Če kakšno dobe z ameriškim vojakom, jo odpuste. Toda tisto ohlačano dekletce mi je šlo na jetra.«

»Zakaj hočeš imeti opravka z njimi, če ne moreš imeti zmenka?« sem ga vprašal.

»Odklej pa so potrebni razlogi, da bi fant začel hoditi z dekletom?«

»Toda ti še govoriš ne moreš z njo.«

»Sinko,« je vzkliknil Mike, »si kaj bral, ko si bil mlad? Se spominjaš pravljic? Se spominjaš, kako so se prinци borili? Čim več zaprek je na poti, tem zanimiveje je.«

»Toda ona je Japonka.«

»Ne govori tega, sinko. Dekle je.«

»Toda ko si jo poljubil... Videti je bilo, kakor da bi z njo v resnici šel na konec sveta.«

»Sinko, kadar pridem v neko deželo, želim početi troje reči: jesti hrano te dežele, v tem primeru sukijaki, ki je nekaj groznega, piti pijačo, ki je prav tako grozna in ljubiti dekleta, čudovita kakor Fumiko-san.«

»Celo tedaj, ko prav nič ne kaže, da boš uspel?«

»Nerad mislim na to, toda vam litalcem to ne gre v glavo. Mornar ima zmerom možnost, da uspe.«

»Celo pri teh dekletih?«

»Sinko, ko sem bil med vojno na Novi Zelandiji in čakal na napad na Taravo, sem tam v baru spoznal lepo dekletje, ki so jo vsi pobje zaman skušali osvojiti. Toda mene to ni prav nič motilo, kajti, veš, nekoč je živele na gori sila bogato in znamenito dekletje in ti boš, ko boš zrastlel in si pridobil več izkušenj, videl da najdeš vedno dekletje, ki so v takem položaju. Vsega so deležne: oblasti, ugleda, občudovanja ljudi...« Z roko si je segel v lase. »Toda nekaj pogrešajo: l'amour.«

Ravno sem ga hotel vprašati, zakaj pogrešajo ljubezen, ko mi je segel v besedo, rekoč:

»Ravno tako je pri dekletih iz Takarazuke. Slavno so, bogate, daleč naokrog slove...« Jel se je razvneti: »Toda vse to je kakor pepel, ker nimajo ljubezni. Viš, sinko, dekleta iz Takarazuke se ne razlikujejo od tistega dekleta s stare Nove Zelandije. Jaz pa sem fant, ki lahko razvnam ljubezen v slehernem, tudi najbolj hladnem dekletu.«

Ko sva šla v kopalnico, sem imel vtis, da je boljše, če jo čimprej odkurim iz Japonske. Ko sva se vračala, je hotel Mike oditi v svojo sobo, toda zadržal sem ga:

»Pojd malo k meni.«

In tako sva se dolgo pogovarjala.

»Prejle me je obšel čuden občutek. Zelim zapustiti Japonsko. Mislim, da se nečesa bojim.« Začel sem mu pripovedovati o svoji smolzi z Aileen, toda on mi je segel v besedo:

»Kaj mi to pripoveduješ! Generalova žena je jela metati trnek za tabo. To sem natanko videl tedaj, ko je vrgla dekle, kakršna je Fumiko-san iz tistega njenega zakotnega kluba...« Nežno me je prijel za roko in dejal: »Sinko, če si ti je posrečilo, izmuzni se mrežam gospe generalice, si se rešil trpljenja, hujšega od smrti.«

»Toda saj se jim nisem hotel izmuzniti,« sem rekel. »Hotel sem se oženiti z Aileen, dobiti ženo, na katero bi bil ponosen, pa dom in lepo življenje v letalstvu. Vose je bilo urejeno in vse to sem si želel.«

»In kaj potem?«

»Mike, neko noro občutje me je obšlo. Da sem se vrnil v Sv. Leonard.«

»Kje pa je to?«

»V Sv. Leonardu sem obiskoval ljudsko šolo. Bil sem ves prevzet od misli na to, da pojdem v West Point, toda neki profesor je bil vnet za angleško književnost in pri neki šolski predstavi mi je dodelil vlogo. Igra je napisal neki Madžar, Molnar in v meni je iznenada splahnela želja, da bi šel v West Point. Potlej je prišla v šolo moja mama, ki je, mimogrede rečeno, objavila nekaj lepih novel v »Atlanticu«, in rekla: »Ves čas smo pričakovali, da boš šel v West Point, kakor tvoj oče in kakor tvoj stari oče.« Odgovoril sem ji: »Izenada se mi je zazdelo, da se je pred mano odprl čisto drug svet.« Začela je vpiti in dokaj zmeden govoriti, jaz pa sem vedel, da se nihče, ki ga takšna reč obide, tega ne more znebiti, da ga nobena stvar ne more ustaviti. Mama ni hotela naravnost reči, da moram iti v vojno akademijo zato, ker jo je tudi njen oče obiskoval in postal znameniti general. Toda videl sem, da je to mislila.